

PRACE NAUKOWE

Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu

RESEARCH PAPERS

of Wrocław University of Economics

307

Polityka ekonomiczna

Redaktorzy naukowi

Jerzy Sokołowski

Grażyna Węgrzyn

Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
Wrocław 2013

Redaktor Wydawnictwa: Dorota Pitulec

Redaktor techniczny: Barbara Łopusiewicz

Korektor: Barbara Cibis

Łamanie: Beata Mazur

Projekt okładki: Beata Dębska

Publikacja jest dostępna w Internecie na stronach:

www.ibuk.pl, www.ebscohost.com,

The Central and Eastern European Online Library www.ceeol.com,

a także w adnotowanej bibliografii zagadnień ekonomicznych BazEkon

http://kangur.uek.krakow.pl/bazy_ae/bazekon/nowy/index.php

Informacje o naborze artykułów i zasadach recenzowania znajdują się

na stronie internetowej Wydawnictwa

www.wydawnictwo.ue.wroc.pl

Kopiowanie i powielanie w jakiegokolwiek formie

wymaga pisemnej zgody Wydawcy

© Copyright by Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

Wrocław 2013

ISSN 1899-3192

ISBN 978-83-7695-390-8

Wersja pierwotna: publikacja drukowana

Druk: Drukarnia TOTEM

Spis treści

Wstęp	13
Franciszek Adamczuk , Produkty tradycyjne i regionalne i ich wykorzystanie w promocji regionu.....	15
Ewa Badzińska , Perspektywy i bariery rozwoju firm <i>spin-off</i> w Polsce.....	25
Agnieszka Baer-Nawrocka, Arkadiusz Sadowski , Polityczne i strukturalne czynniki wpływające na przemiany w rozmieszczeniu produkcji trzody chlewnej w krajach Unii Europejskiej.....	35
Agnieszka Barczak , Wykorzystanie metody programowania liniowego do oceny procesu produkcyjnego grup gospodarstw wybranych typów rolniczych.....	45
Wioletta Bieńkowska-Golasa , Odległość gmin wiejskich województwa mazowieckiego od głównych ośrodków gospodarczych a ich poziom przedsiębiorczości	56
Alicja Bonarska-Treit , Turystyka szansą rozwoju lokalnego.....	65
Agnieszka Borowska , Wykorzystanie środków w ramach krajowych programów wsparcia pszczelarstwa w Polsce.....	77
Anna Czech , Bezpieczeństwo energetyczne Polski a odnawialne źródła energii	92
Małgorzata Dolata , Pozycja konkurencyjna obszarów wiejskich Polski Wschodniej z punktu widzenia ich wyposażenia w infrastrukturę gospodarczą.....	100
Monika Fabińska , Wybrane czynniki kapitału regionalnego determinujące rozwój firm z sektora włókienniczo-odzieżowego z województwa łódzkiego	109
Mateusz Folwarski , Wynagrodzenia dyrektorów wykonawczych rady dyrektorów największych amerykańskich banków przed i po kryzysie finansowym	121
Małgorzata Fronczek , Charakter wymiany handlowej Polski z zagranicą po 1990 roku	132
Hanna Godlewska-Majkowska, Agnieszka Komor , Uwarunkowania konkurencyjności przedsiębiorstw sektora motoryzacyjnego w Polsce i w Europie	142
Marcin Gospodarowicz , Sektor mikroprzedsiębiorstw w Polsce i jego wsparcie ze środków UE w latach 2007-2011	152
Marianna Greta, Ewa Tomczak-Woźniak , Polski sektor rolny a cyfryzacja – przykład i bariery realizacji projektu wdrażającego technologie informatyczne.....	165

Sylwia Guzdek , Znaczenie instytucji otoczenia biznesu dla małych i średnich przedsiębiorstw w latach 2007-2012	176
Barbara Hadryjańska , Umacnianie przewagi konkurencyjnej przedsiębiorstw na przykładzie sektora rolno-spożywczego	190
Sławomira Hajduk , Instrumenty ekonomiczne zarządzania przestrzenią na poziomie lokalnym	201
Mariusz Hamulczuk , Asymetria w transmisji cen w łańcuchu żywnościowym. Przykład cen drobiu w Polsce.....	212
Tomasz Holecki, Joanna Woźniak-Holecka, Agata Bocionek , Finansowanie świadczeń opieki zdrowotnej osobom nieubezpieczonym na podstawie decyzji organu wykonawczego samorządu terytorialnego	224
Grażyna Karmowska , Zróżnicowanie rozwoju powiatów województwa zachodniopomorskiego.....	233
Wojciech Kisiała, Bartosz Stępiński , Analiza zróżnicowania przestrzennego absorpcji funduszy Unii Europejskiej przez samorządy terytorialne w Polsce.....	247
Joanna Kizielewicz , Polityka gospodarcza rządu i Unii Europejskiej wobec regionów nadmorskich i jej wpływ na rozwój turystyki morskiej w Polsce	257
Ewa Kołoszycz , Dochody typowych gospodarstw mlecznych w UE w 2011 roku	270
Sylwester Kozak , Efektywność zakładów ubezpieczeń na życie w Polsce w latach 2002-2011. Czy wielkość i własność zagraniczna zakładów mają znaczenie?.....	280
Mariusz Kudelko , Ocena zasadności budowy elektrowni systemowych wykorzystujących nowe złoża węgla brunatnego	292
Anetta Kuna-Marszałek , Strategie ekologiczne przedsiębiorstw na rynkach międzynarodowych.....	305
Piotr Laskowski , Specjalne strefy ekonomiczne jako czynnik rozwoju regionalnego na przykładzie Wałbrzyskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej „INVEST- PARK”	317
Wojciech Leoński , Zewnętrzne bariery rozwoju przedsiębiorczości w Polsce..	330
Edyta Łyżwa, Olga Braziewicz-Kumor , Współpraca przedsiębiorstw przemysłowych z innymi uczestnikami rynku w zakresie działalności innowacyjnej.....	341
Agnieszka Malkowska , Strategia rozwoju Euroregionu Pomerania a budowa konkurencyjnego regionu przygranicznego.....	353
Arkadiusz Malkowski , Wschodnia granica Polski. Od peryferii i izolacji do współdziałania	363
Grażyna Mańczak , Ocena polityki proeksportowej w Polsce	373
Antoni Mickiewicz, Bartosz Mickiewicz , Analiza nakładów pracy w gospodarstwach rolnych w 2010 roku w porównaniu do 2002 roku	384

Dominika Mierzwa , Zastosowanie modelu multiplikacyjnej analizy dyskryminacji w ocenie spółdzielczych przedsiębiorstw mleczarskich.....	396
Andrzej Miszczuk , Nowe podejście do regionalnego planowania strategicznego (na przykładzie województwa podkarpackiego).....	408
Zbigniew Mongiało, Michał Świtlyk , Analiza współczynników efektywności uczelni publicznych.....	420
Anna Oleńczuk-Paszal, Monika Śpiewak-Szyjka , Gospodarowanie wojewódzkim zasobem nieruchomości a dochody województwa	431
Piotr Podsiadło , Zagadnienie pomocy publicznej dla przedsiębiorstw w sektorze rybołówstwa.....	442
Halina Powęska , Cel przekraczania granicy uczestników handlu przygranicznego a struktura towarowa transgranicznych zakupów na pograniczu polsko-ukraińskim	454
Zdzisław W. Puślecki , Nowe zjawiska we Wspólnej Polityce Rolnej Unii Europejskiej w warunkach perspektywy budżetowej na lata 2014-2020 ...	465
Bogusława Puzio-Waślawik , Samozatrudnienie w okresie spowolnienia gospodarczego w Polsce	477
Małgorzata Raczkowska , Spółdzielczość socjalna w Polsce	489
Joanna Rogalska , Świętokrzyskie jednostki samorządu terytorialnego jako beneficjenci polityki regionalnej.....	502
Iga Rudawska , Sieć jako pośrednia forma koordynacji gospodarczej na przykładzie zintegrowanej opieki zdrowotnej	513
Robert Rusielik , Determinanty efektywności technicznej produkcji żywca wołowego w Europie i na świecie w roku 2011	522
Karolina Sienkiewicz , Karta Praw Studenta a sytuacja absolwentów szkół wyższych na rynku pracy.....	534
Agnieszka Skoczyła-Tworek , Audyt jako narzędzie optymalizacji zarządzania przedsiębiorstwem w dobie kryzysu ekonomicznego	546
Katarzyna Skorupińska , Niezwiązkowe formy reprezentacji pracowników w polskim systemie stosunków przemysłowych	557
Agnieszka Słomka-Gołębiowska , Determinanty niezależności komitetu wynagrodzeń w bankach w Polsce	569
Jerzy Sokołowski , Optymalizacja wyboru oferty turystycznej przez klienta przy wykorzystaniu portalu internetowego holidaycheck	581
Małgorzata Sosińska-Wit, Karolina Gałazka , Ocena stopnia wykorzystania pomocy publicznej przez przedsiębiorstwa województwa lubelskiego na podstawie wyników badań ankietowych	590
Marcin Stępień , Elementy zasad podatkowych w aspekcie polskiego systemu podatkowego.....	602
Maciej Szczepankiewicz , Potencjał innowacyjny polskich parlamentarzystów.....	612

Magdalena Ślebocka, Aneta Tylman , Rola funduszy unijnych w finansowaniu zrównoważonego rozwoju na przykładzie gmin województwa łódzkiego	623
Arkadiusz Świadek, Katarzyna Szopik-Depczyńska , Aktywność innowacyjna a wielkość przedsiębiorstw w systemie przemysłowym małopolski	633
Dariusz Urban , Gospodarka polska jako miejsce inwestycji z perspektywy wybranych państwowych funduszy majątkowych – przyczynek do badań empirycznych.....	644
Piotr Urbanek , Polityka wynagradzania kadry kierowniczej w polskich bankach publicznych na przykładzie spółek indeksu WIG20	654
Adam Wasilewski , Użytki rolne a rozwój pozarolniczej działalności gospodarczej w Polsce	667
Anetta Waśniewska , Aktywność społeczna i ekonomiczna stowarzyszeń i fundacji – wybrane zagadnienia na podstawie przeprowadzonych badań	678
Marek Wigier , Sytuacja ekonomiczna przetwórstwa spożywczego w Polsce w okresie członkostwa w UE – stan i perspektywy.....	688
Edward Wiśniewski , Efekty skali w funkcjonowaniu jednostek samorządu terytorialnego na przykładzie gmin województwa zachodniopomorskiego	700
Urszula Zagóra-Jonszta , Ruch spółdzielczy i działalność Franciszka Stefczyka	710
Katarzyna Żak , Diagnoza poziomu innowacyjności polskiej gospodarki.....	721

Summaries

Franciszek Adamczuk , Usage of traditional and regional products in the region's promotion.....	24
Ewa Badzińska , Prospects and barriers to the development of <i>spin-off</i> companies in Poland	34
Agnieszka Baer-Nawrocka, Arkadiusz Sadowski , Political and structural factors affecting the changes in the distribution of pig production in the European Union countries	44
Agnieszka Barczak , The use of the linear programming method to assess the production process of groups of farms of some chosen agricultural types.	55
Wioletta Bieńkowska-Gołasa , Distance of rural communities in Mazovian Voivodeship from the main economic centres and their level of entrepreneurship	64
Alicja Bonarska-Treit , Tourism as a chance for local development.....	76
Agnieszka Borowska , The use of funds under National Programmes for the Support of Apiculture in Poland	91
Anna Czech , Polish energy security and renewable energy sources	99

Malgorzata Dolata , Competitive position of East Poland rural areas from the point of view of economic infrastructure equipment.....	108
Monika Fabiańska , Selected factors of the regional capital determining investment decisions of the companies from the textile and clothing sector from Łódź Voivodeship.....	120
Mateusz Folwarski , Remuneration of executive directors of board of directors of the biggest American banks before and after the financial crisis	131
Malgorzata Fronczek , Character of the Polish foreign trade after 1990	141
Hanna Godlewska-Majkowska, Agnieszka Komor , Conditioning of automotive sector enterprises competitiveness in Poland and in Europe.....	151
Marcin Gospodarowicz , Microenterprises in Poland and their support from EU funds in the years 2007-2011.....	164
Marianna Greta, Ewa Tomczak-Woźniak , Polish agriculture sector vs. digitization – example and barriers of the computer technologies implementing project realization	175
Sylwia Guzdek , The importance of business environment for small and medium-sized enterprises in 2007-2012.....	189
Barbara Hadryjańska , Strengthening the competitive advantage of companies on the example of the agri-food sector.....	200
Slawomira Hajduk , Economic instruments of space management on the local level.....	211
Mariusz Hamulczuk , Asymmetric price transmission along the food chain. Example of poultry prices in Poland	223
Tomasz Holecki, Joanna Woźniak-Holecka, Agata Bocionek , Financing health care services for uninsured individuals under a decision of the executive body of the local government.....	232
Grażyna Karmowska , Differences in the development of poviats of West Pomeranian Voivodeship	246
Wojciech Kisiał, Bartosz Stępiński , Spatial differences in the absorption of EU funds by the regional and local governments in Poland.....	256
Joanna Kizielewicz , Economic policy of the government and the European Union towards coastal regions and its influence upon the development of maritime tourism in Poland	269
Ewa Kołoszycz , Income of typical dairy farms in the European Union in 2011.....	279
Sylwester Kozak , Efficiency of life insurance companies in Poland in the years 2002-2011. Do size and foreign ownership matter?.....	291
Mariusz Kudelko , Assessment of building of power plants using new lignite deposits – a systems approach.....	304
Anetta Kuna-Marszałek , Environmental strategies of enterprises on the international markets	316

Piotr Laskowski , Special economic zones as a factor of regional development based on Wałbrzych Special Economic Zone “INVEST-PARK”.	329
Wojciech Leoński , External barriers to the development of entrepreneurship in Poland	340
Edyta Łyżwa, Olga Braziewicz-Kumor , Cooperation of industrial enterprises with other market participants in terms of innovative activity.....	352
Agnieszka Malkowska , Strategy for the development of Pomerania Euro-region and building of competitive border region	362
Arkadiusz Malkowski , The eastern border of Poland from outskirts and isolation to co-operation	372
Grażyna Mańczak , Pro-export policy assessment in Poland.....	383
Antoni Mickiewicz, Bartosz Mickiewicz , Analysis of labour output in agricultural farms in 2010 in comparison to 2002.....	395
Dominika Mierzwa , Application of multiplication analysis of discrimination to the evaluation of cooperative dairy companies	407
Andrzej Miszczuk , New approach the regional strategic planning (as an example of Podkarpackie Voivodeship)	419
Zbigniew Mongiało, Michał Świtłyk , Analysis of efficiency coefficients of public universities	430
Anna Oleńczuk-Paszal, Monika Śpiewak-Szyjka , Voivodeship real estate management vs. voivodeship revenue	441
Piotr Podsiadło , State aid for fishing industry companies.....	453
Halina Powęska , The purpose of crossing the border by cross-border traders and the commodity structure of cross-border purchasing in the Polish-Ukrainian border region.....	464
Zdzisław W. Puślecki , New phenomena in the Common Agricultural Policy of the European Union in the conditions of a budgetary perspective for the years 2014-2020.....	476
Bogusława Puzio-Waślawik , Self-employment during the economic slowdown in Poland	488
Małgorzata Raczkowska , Social cooperative movement in Poland.....	501
Joanna Rogalska , Świętokrzyskie local government units as beneficiaries of regional policy	512
Iga Rudawska , Network as an intermediate form of economic coordination on the example of integrated healthcare	521
Robert Rusielik , Determinants of technical efficiency of beef production in Europe and in the world in 2011.....	533
Karolina Sienkiewicz , Consequences of signing Student’s Law Card for university graduates	545
Agnieszka Skoczyła-Tworek , Audit as a tool for optimization of company management in the current economic crisis.....	556

Katarzyna Skorupińska , Non-trade union forms of employee representation in the Polish system of industrial relations	568
Agnieszka Słomka-Gołębiowska , Determinants of compensation committee independence in banks in Poland.....	580
Jerzy Sokółowski , Optimization of tourist offer selection by using Internet portal HolidayCheck.....	589
Małgorzata Sosińska-Wit, Karolina Gałazka , Assessment of the use of public assistance by companies in Lublin Voivodeship based on survey results	601
Marcin Stępień , Elements of tax rules in the context of the Polish tax system	611
Maciej Szczepankiewicz , Polish parliamentarians' innovation potential.....	622
Magdalena Ślebocka, Aneta Tylman , The role of EU funds in the financing of sustainable development on the example of Łódź Voivodeship municipalities	632
Arkadiusz Świadek, Katarzyna Szopik-Depczyńska , The impact of enterprises' size on regional innovation systems – Małopolskie case	643
Dariusz Urban , Polish economy as a place of investment from the perspective of selected sovereign wealth funds – a contribution to the empirical analyses.....	653
Piotr Urbanek , Executive remuneration policy in the Polish public banks on the example of WIG20 companies.....	666
Adam Wasilewski , Arable land and the development of non-agricultural economic activity in Poland.....	677
Anetta Waśniewska , Social and economic activity of associations and foundations – selected problems based on research.....	687
Marek Wigier , Food processing in Poland in the times of EU membership – condition and perspective	699
Edward Wiśniewski , Economies of scale in the operation of local government units on the example of communities of Western Pomerania.....	709
Urszula Zagóra-Jonszta , Cooperative movement and activities of Franciszek Stefczyk	720
Katarzyna Żak , Diagnosis of the innovation level of Polish economy	732

Bogusława Puzio-Waławik

Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie

SAMOZATRUDNIENIE W OKRESIE SPOWOLNIENIA GOSPODARCZEGO W POLSCE

Streszczenie: Samozatrudnienie stanowi alternatywną formę zatrudnienia, zaliczaną do tzw. nietypowych form świadczenia pracy. Jest to propozycja dla osób, które nie mogą znaleźć zatrudnienia lub nie są w stanie pogodzić dostępnych ofert pracy z własnymi aspiracjami zawodowymi. Jest to szczególnie atrakcyjny sposób funkcjonowania i zarabkowania w okresie gorszej koniunktury gospodarczej. W artykule przedstawiono najważniejsze uregulowania i pojęcia związane z samozatrudnieniem w Polsce, zalety i wady tej formy zatrudnienia, a także jej stan i dynamikę. Przedstawione dane statystyczne pozwoliły na analizę tego zjawiska oraz sprawdzenie, jak kształtowała się liczba osób prowadzących działalność na własny rachunek w okresie spowolnienia gospodarczego.

Słowa kluczowe: samozatrudnienie, bariery, spowolnienie, forma zatrudnienia.

1. Wstęp

Rynek pracy, jako integralna część systemu gospodarczego kraju, reaguje na zmiany w koniunkturze gospodarki w sposób bardzo widoczny, choć niewątpliwie reakcja ta jest nieco opóźniona w stosunku do zmian obserwowanych na innych rynkach. Wzrost bezrobocia stanowi nieunikniony skutek spowolnienia gospodarczego i wszelkie sposoby mogące ten spadek spowolnić są bardzo pożądane. Tendencja do zwiększania elastyczności rynku pracy niewątpliwie stanowi odpowiedź na coraz bardziej dynamiczne zmiany w gospodarce, gdyż działania deregulacyjne są bardzo zróżnicowane i obejmują różne elementy rynku pracy. Samozatrudnienie wpisuje się w ten nurt, gdyż jego upowszechnienie jest traktowane w określonych sytuacjach jako próba rozwiązania problemu bezrobocia dla osób, które w ten sposób wracają do aktywności zawodowej. Zmiana formy zatrudnienia z umowy o pracę na podjęcie pracy na własny rachunek pozwala też uniknąć zwolnienia i popadnięcia w bezrobocie. Z drugiej strony pracodawcy czerpią wymierne korzyści z takiej zmiany, gdyż nie muszą już ponosić wysokich kosztów pracy, a mogą nadal współpracować z samozatrudnionymi w oparciu o odrębne umowy dotyczące wykonania określonej pracy.

Celem opracowania jest przybliżenie problematyki samozatrudnienia jako jednego z elementów polityki rynku pracy, a także próba ilościowej i jakościowej analizy tej formy zatrudnienia w Polsce. Hipoteza badawcza została sformułowana następująco: samozatrudnienie może stanowić alternatywną formę zatrudnienia dla osób tracących zatrudnienie w okresie spowolnienia gospodarczego.

W celu zweryfikowania hipotezy posłużono się metodą opisową, poczynając od próby zdefiniowania samozatrudnienia, a także analizą informacji statystycznych, mającą na celu oszacowanie wielkości tej formy zatrudnienia w Polsce i obserwację zmian w analizowanym zakresie (lata 2007-2011).

2. Samozatrudnienie w ujęciu prawnym i ekonomicznym w prawie polskim

Samozatrudnienie, czyli praca na własny rachunek¹, oznacza taki rodzaj aktywności, w której osoba prowadząca własną działalność gospodarczą ponosi wszelkie konsekwencje majątkowe oraz ryzyko ekonomiczne związane z wykonywaniem tej działalności². Definiując tę formę zatrudnienia, mamy na myśli najczęściej jednoosobową działalność gospodarczą, prowadzoną na własne ryzyko i rachunek oraz na podstawie wpisu do ewidencji działalności gospodarczej. Jej właścicielem i twórcą jest osoba fizyczna, dalej rozumiana jako przedsiębiorca.

Działalność gospodarcza, którą może wykonywać samozatrudniony, jest określona w art. 2 ustawy z 2 lipca 2004 r. jako działalność zarobkowa: usługowa, handlowa, wytwórcza, budowlana lub polegająca na poszukiwaniu, rozpoznawaniu i wydobywaniu kopaliny ze złóż oraz na pobieraniu pożytków z rzeczy oraz z wartości niematerialnych i prawnych. Taka działalność prowadzona jest w sposób zorganizowany i ciągły oraz we własnym imieniu, bez względu na jej efekt³. Osoby fizyczne prowadzące działalność na własny rachunek mają obowiązek prowadzenia rozliczeń finansowych za pośrednictwem rachunku bankowego, co zostało zapisane w art. 22 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej⁴.

Przedsiębiorca to osoba fizyczna, osoba prawna lub jednostka organizacyjna niebędąca osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną (spółka kapitałowa w organizacji, wspólnota mieszkaniowa). Taka osoba wykonuje działalność gospodarczą we własnym imieniu. Ponadto przedsiębiorcami są także wspólnicy spółki cywilnej w zakresie wykonywanej przez nich działalności gospodarczej⁵.

¹ Taka nazwa jest używana przez GUS i dane określające liczbę pracowników pracujących na własny rachunek (w tym pracodawców) są częścią Badań Aktywności Ekonomicznej Ludności.

² T. Szanciło, *Przedsiębiorca w prawie polskim*, „Przegląd Prawa Handlowego” 2005, nr 3, s. 8-9.

³ www.biznes-firma.pl/Samozatrudnienie_kontra_prawo_pracy,17463.html.

⁴ Przepisy wprowadzające ustawę o swobodzie działalności gospodarczej, 16 listopada 2006 r., DzU nr 173, poz. 1808.

⁵ GUS do samozatrudnionych zalicza również osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą w formie spółki cywilnej osób fizycznych. Według obowiązującego prawa spółka cywilna nie może być traktowana jako samodzielny przedsiębiorca. Przedsiębiorcami są tu poszczególni

Warto tu dodać, że w rzeczywistości gospodarczej można się spotkać ze szczególnym przypadkiem, jakim jest wymuszone założenie firmy jednoosobowej. Zdarza się bowiem, że pracodawca nakłania do takich działań pracownika w celu zaoszczędzenia na składkach ZUS i ominięcia przepisów prawa pracy. Zostaje wówczas podpisany kontrakt, w wyniku którego dotychczasowy pracownik staje się podwykonawcą, tylko formalnie prowadzącym własną działalność gospodarczą. O ile dla pracodawcy taka zmiana niesie ze sobą wiele oszczędności, o tyle dla pracownika oznacza ona: utratę świadczeń takich jak prawo do płatnego urlopu wypoczynkowego, świadczeń BHP, a także możliwość utraty pracy (rozwiązania umowy) z dnia na dzień bez okresu wypowiedzenia. Bardzo dużo zależy tutaj od klauzul zawartych w podpisanym kontrakcie – można np. postarać się o dodatkowe zapisy mówiące o kilkumiesięcznym czasie wypowiedzenia umowy. W 2007 r. weszła w życie nowa ustawa o Państwowej Inspekcji Pracy, która poprawiła sytuację osób fizycznych działających w warunkach samozatrudnienia⁶. Ustawa ta znacznie poszerzyła zakres ochrony życia i zdrowia osób samozatrudnionych, mianowicie pracodawca jest zobowiązany do zapewnienia bezpiecznych i higienicznych warunków pracy również osobom fizycznym prowadzącym w zakładzie pracy lub w miejscu wyznaczonym przez pracodawcę na własny rachunek działalność gospodarczą⁷.

Ponadto ustawa i zmodyfikowany Kodeks pracy nałożyły na osoby prowadzące działalność gospodarczą na własny rachunek w każdej sytuacji świadczenia pracy obowiązki, jakie spoczywają na pracownikach, co do przestrzegania przepisów oraz zasad bezpieczeństwa i higieny pracy⁸.

Oczywiście samozatrudnienie to nie tylko wady, ale i korzyści dla przedsiębiorcy pracującego w takim trybie. Dzięki podjęciu pracy na własny rachunek ma on możliwość znacznego ograniczenia wysokości składek na obowiązkowe ubezpieczenie społeczne. Niezależnie od tego, jakiej wysokości jest osiągniany przez niego dochód, płaci składki od zadeklarowanej podstawy wymiaru, a to stanowi 60% przeciętnego wynagrodzenia. Dodatkowo osoby rozpoczynające prowadzenie działalności gospodarczej w większości przypadków mają możliwość przez pierwsze dwa lata płacić te składki od 30% minimalnego wynagrodzenia⁹.

wspólnicy tej spółki. Na ten temat zob. szerzej T. Duraj, *Prawna perspektywa pracy na własny rachunek*, [w:] *Praca na własny rachunek – determinanty i implikacje*, red. E. Kryńska, IPISS, Warszawa 2007, s. 51.

⁶ Ustawa o Państwowej Inspekcji Pracy, 13 kwietnia 2007 r., DzU nr 89, poz. 589.

⁷ Oznacza to sytuację, gdy usługi samozatrudnionego są świadczone w zakładzie pracy należącym do tego pracodawcy lub w innym wyznaczonym przez niego miejscu. Najczęściej dotyczy to sytuacji, gdy osoba fizyczna pracująca na własny rachunek jest byłym pracownikiem wskazanego tu pracodawcy.

⁸ Samozatrudniony musi znać przepisy dotyczące bezpieczeństwa i higieny pracy, poddawać się wymaganym egzaminom, dbać o należyty stan maszyn, stosować środki ochrony zbiorowej i indywidualnej, a także poddawać się badaniom lekarskim.

⁹ www.biznes-firma.pl/Samozatrudnienie,16753.html (12.08.2012).

Forma samozatrudnienia napotyka wiele barier. W przypadku niewielkich firm przeszkodą mogą być kwalifikacje i kompetencje samego przedsiębiorcy. Często brakuje mu kompleksowej wiedzy z zakresu zarządzania, marketingu, technologii, prawa itp. W sytuacji dużych przedsiębiorstw właściciel po prostu zatrudnia specjalistów z tych dziedzin. Barierej może stanowić również niedostatek kapitału, co powoduje, że nawet niewielkie zmiany w popycie na produkty czy usługi firmy są przez nią mocno odczuwane. Korzystanie w takiej sytuacji z kredytów bankowych jest ograniczone i dostępne przede wszystkim dla dużych przedsiębiorstw. Małe firmy bazują na środkach własnych, ewentualnie na pożyczonych od rodziny lub znajomych. Problemem może być także zbytnie zbiurokratyzowanie wymogów dotyczących danej działalności (zezwoleń, dopuszczenia, zaświadczenia od różnych służb itd.), uzyskaniem wszystkich wymaganych dokumentów musi zajmować się sam właściciel, co w przypadku małej firmy może stanowić duże utrudnienie. Wszystkie te utrudnienia powodują, że liczba upadków małych firm jest relatywnie duża, co tłumaczone jest wyjątkową wrażliwością tych firm na wymienione wyżej czynniki¹⁰.

Różnice między samozatrudnieniem a stosunkiem pracy są liczne, oto najważniejsze z nich:

- pracownik zatrudniony w oparciu o umowę o pracę zobowiązuje się do wykonywania określonych przez pracodawcę zadań w miejscu oraz czasie wyznaczonym przez pracodawcę. Samozatrudnionego to nie obowiązuje, ma on całkowitą swobodę w wyborze miejsca i godzin pracy. Ale trzeba pamiętać, że może to oznaczać pracę w wymiarze godzinowym dziennym czy tygodniowym większym, niż przewiduje to Kodeks pracy;
- pracodawca zobowiązuje się do zatrudnienia pracownika ograniczonego stosunkiem pracy za określone wynagrodzenie, w przeciwieństwie do osoby samozatrudnionej, wobec której prawo pracy nie gwarantuje minimalnego poziomu płacy. Dlatego też sposoby zapłaty i terminy ustala się indywidualnie;
- do stosunku pracy odnoszą się przepisy prawa pracy, natomiast osoby samozatrudnione współpracują ze swymi kontrahentami na podstawie umów cywilnoprawnych, więc do samozatrudnionych przepisy te nie znajdują zastosowania;
- wszelkie ryzyko dotyczące stosunku pracy spoczywa na pracodawcy, natomiast w przypadku samozatrudnienia ryzyko to spada na samozatrudnionego przedsiębiorcę;
- umowa samozatrudnionego z zatrudniającym, w przeciwieństwie do umowy o stosunek pracy, opiera się na większej swobodzie np. co do zakazu konkurencji i poufności;
- forma samozatrudnienia gwarantuje niższe składki ZUS, niż ma to miejsce w przypadku osób zatrudnionych na etat, czyli od minimum 60% prognozowa-

¹⁰ M. Bednarski, *Przesłanki rozwoju małych firm*, [w:] *Praca na własny rachunek – determinanty i implikacje*, red. E. Kryńska, IPiSS, Warszawa 2007, s. 103-105.

nego przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia przyjętego do ustalenia kwoty ograniczenia rocznej podstawy wymiaru składek. Ponadto bazę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe samozatrudnionych ubezpieczonych w okresie pierwszych 24 miesięcy od dnia rozpoczęcia wykonywania działalności gospodarczej stanowi zadeklarowana kwota, która nie może być niższa niż 30% kwoty minimalnego wynagrodzenia. Jednak nie można zapomnieć, że taka forma opodatkowania, choć wydaje się korzystna dla osoby pracującej na własny rachunek, odbija się niekorzystnie na wysokości przyszłej emerytury;

- samozatrudnienie charakteryzuje się małą stabilnością zatrudnienia w porównaniu z zatrudnieniem na etat;
- w przeciwieństwie do osoby zatrudnionej na etat, osoba samozatrudniona musi samodzielnie prowadzić księgowość, uiszczać składki ubezpieczeniowe i podatki;
- odwrotnie niż osobie zatrudnionej na etat, osobie samozatrudnionej nie przysługuje prawo do urlopu. Warto tu jednak dodać, że w umowie można zastrzec prawo do zawieszenia świadczenia usług przez określony wymiar czasu bez zmiany ustalonego wynagrodzenia;
- odpowiedzialność pracownika zatrudnionego na etat określa Kodeks pracy, a w przypadku samozatrudnionego można w umowie ograniczyć jego odpowiedzialność do określonej kwoty, np. tytułem kar umownych, bez możliwości dochodzenia pełnego odszkodowania;
- w odróżnieniu do pracownika etatowego podmiot zatrudniający osobę samozatrudnioną może w każdej chwili rozwiązać z nią umowę. Jednak można wskazać w umowie uzgodniony okres wypowiedzenia oraz określić, jakie przyczyny usprawiedliwiają rozwiązanie umowy bez wypowiedzenia;
- samozatrudnionych – w przeciwieństwie do pracowników etatowych – nie dotyczą formalne okresy ochronne przed rozwiązaniem stosunku pracy, czyli np. zakaz wypowiedzenia umowy o pracę w okresie czterech lat przed nabyciem prawa do emerytury oraz zakaz wypowiedzenia umowy w czasie usprawiedliwionej nieobecności w pracy;
- pracownicy zatrudnieni na etat mają zapewnioną ochronę ze strony związków zawodowych, natomiast osoby samozatrudnione nie mogą liczyć na taką ochronę.

3. Stan i dynamika samozatrudnienia w Polsce w latach 2007-2011

Samozatrudnienie stanowi często wybieraną formę zatrudnienia, będącą bądź atrakcyjną alternatywą dla osób nieznajdujących satysfakcji z pracy etatowej, bądź jedynym możliwym sposobem świadczenia pracy, szczególnie w okresie spowolnienia gospodarczego, gdy wiele przedsiębiorstw staje przed koniecznością restrukturyzacji i cięcia kosztów.

W tab. 1 zostały przedstawione dane dotyczące wielkości samozatrudnienia w Polsce na tle zatrudnienia ogółem, w latach 2007-2011. Przyjmuje się, że kryzys finansowy na świecie rozpoczął się w 2007 r., w Polsce kryzys nie wystąpił, jednak w

Tabela 1. Samozatrudnienie i zatrudnienie ogółem w Polsce w latach 2007-2011 (w tys.)

Wyszczególnienie	2007	2008	2009	2010	2011
Zatrudnienie ogółem	15 538	16 005	15 885	16 075	16 201
Dynamika zatrudnienia	104,2	103,0	99,25	101,2	100,8
Samozatrudnienie	2942	2914	2979	3017	3052
Dynamika samozatrudnienia	101,05	99,05	102,23	101,3	101,16

Źródło: *Aktywność ekonomiczna Polski. IV kwartał 2011*, GUS, s. 57.

badanym okresie zaobserwowano wyraźne spowolnienie gospodarcze. Informacje te pokazują, że liczba osób samozatrudnionych w naszym kraju prawie się nie zmienia, natomiast odnosząc tę liczbę do zatrudnionych ogółem, widzimy, że począwszy od 2005 r., udział samozatrudnionych w zatrudnieniu ogółem obniżył się w stopniu znikomym, jednak należy tu uwzględnić wzrost zatrudnienia ogółem w badanym okresie.

Jak wynika z danych GUS, na koniec czerwca 2011 r. w Polsce REGON posiadało prawie 3,9 mln firm. Z tego „aktywnych gospodarczo”, czyli faktycznie działających i wypracowujących zysk, jak szacuje Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, jest blisko połowa, czyli niecałe 2 mln¹¹. To powoduje, że przychody generowane rocznie przez osoby samozatrudnione są znaczne, jednak mniejsze niż szacunki wynikające z liczby zarejestrowanych firm, i wynoszą ponad 730 mld zł rocznie¹².

Tabela 2. Stopa bezrobocia i wielkość samozatrudnienia w latach 2007-2011 (w tys.)

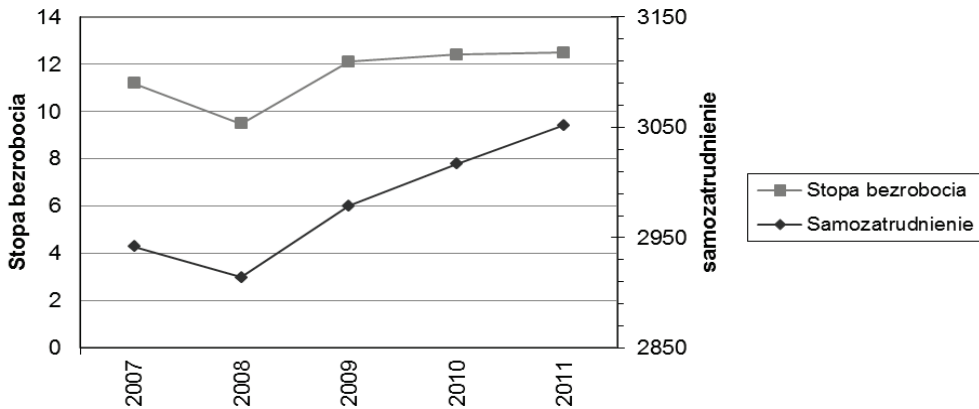
Wyszczególnienie	2007	2008	2009	2010	2011
Stopa bezrobocia	11,2	9,5	12,1	12,4	12,5
Dynamika stopy bezrobocia	100	84,8	127,4	102,5	100,8
Samozatrudnienie	2942	2914	2979	3017	3052
Dynamika samozatrudnienia	100	99,05	102,23	101,3	101,16

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W analizowanym okresie wielkość stopy bezrobocia ulegała wahaniom, w roku 2008 nastąpił nawet jej duży spadek, jednak w latach późniejszych nastąpił powolny wzrost stopy bezrobocia, co było efektem pogarszającej się sytuacji gospodarczej Polski i wyraźnego kryzysu w gospodarce światowej. Natomiast samozatrudnienie wykazało taką samą tendencję, czyli w sytuacji wzrostu bezrobocia rośnie liczba osób, które decydują się na pracę na własny rachunek. Gdy bezrobocie się zmniejsza, maleje również liczba samozatrudnionych.

¹¹ [www.biznes-firma.pl/Kryzys a zatrudnienie/samozatrudnienie1.html](http://www.biznes-firma.pl/Kryzys%20a%20zatrudnienie/samozatrudnienie1.html).

¹² Tamże.

Rys. 1. Stopa bezrobocia oraz wielkość samozatrudnienia w latach 2007-2011

Źródło: opracowanie własne.

Wzajemną relację między stopą bezrobocia i wielkością samozatrudnienia przedstawia rys. 1. Dane zawarte w tab. 2 zostały tu zaprezentowane w formie wyrażonej ścieżki pokazującej bezpośredni związek między tymi kategoriami.

Tabela 3. Udział samozatrudnienia w ogólnej liczbie osób zatrudnionych w latach 2007-2011 (w %)

Wyszczególnienie	2007	2008	2009	2010	2011
Udział samozatrudnienia w zatrudnieniu ogółem (%)	18,93	18,20	18,29	18,77	18,84

Źródło: opracowanie własne.

Analizując kształtowanie się udziału samozatrudnienia w zatrudnieniu ogółem, widzimy, że w 2008 r. nastąpił jego spadek, co można tłumaczyć tym, że sytuacja gospodarcza zaczęła się pogarszać na skutek kryzysu finansowego i wzrosły ryzyko i niepewność związane z prowadzeniem działalności gospodarczej na własny rachunek. Mimo że w Polsce ten kryzys jeszcze nie był widoczny w takim stopniu, jak na zachodzie Europy, to trzeba pamiętać, że wiele polskich firm nastawionych jest na produkcję przeznaczoną na eksport, w związku z czym, widząc pogarszającą się sytuację w gospodarce światowej, podjęły działania prewencyjne, a w szczególności oszczędnościowe, nastawione bardziej na ograniczenie kosztów i wyczekiwanie, niż na ekspansję na kolejne rynki zbytu.

Warto się przyjrzeć, jak dużo kobiet i mężczyzn decyduje się na wykonywanie pracy na własny rachunek. W tab. 4 przedstawiono rozkład samozatrudnienia ze względu na płeć. Na podstawie tego zestawienia można w przybliżeniu uznać, że mężczyźni dwukrotnie częściej niż kobiety podejmują działalność jako osoby samozatrudnione. Jest to zapewne spowodowane tym, że kobiety są tu ograniczone rolą, jaką mają do odegrania w rodzinie i która to rola czyni je mniej dyspozycyjnymi.

Tabela 4. Samozatrudnienie według płci w latach 2007-2011 (w tys.)

Wyszczególnienie	2007	2008	2009	2010	2011
Kobiety	1022	1030	1024	1036	1043
Dynamika zmian	101,1	100,78	99,42	101,17	100,68
Udział kobiet w ogóle samozatrudnionych (w %)	35,3	35,5	35,4	35,7	36
Mężczyźni	1910	1941	1955	1981	2009
Dynamika zmian	100,9	101,6	100,7	101,3	101,4
Udział mężczyzn w ogóle samozatrudnionych (w %)	64,7	64,5	64,6	64,3	64

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Aktywność ekonomiczna Polski. IV kwartał 2011*, GUS, s. 58-59.

Ponadto tradycyjnie to mężczyźni starają się zapewnić swojej rodzinie utrzymanie na godziwym poziomie i to skłania ich do znacznie odważniejszych działań w tym kierunku.

Tabela 5. Samozatrudnieni prowadzący działalność w miastach i na wsiach w latach 2007-2011 (w tys.)

Wyszczególnienie	2007	2008	2009	2010	2011
Miasta	1197	1260	1296	1360	1376
Dynamika zmian	102,66	105,25	102,86	104,95	101,2
Udział samozatrudnionych w miastach w ogólnej liczbie samozatrudnionych	41,6	43,5	44,7	46,9	47,5
Wieś	1735	1711	1683	1657	1676
Dynamika zmian	99,9	98,6	98,35	98,5	101,1
Udział samozatrudnionych na wsi w ogólnej liczbie samozatrudnionych	58,4	56,5	55,3	53,1	52,5

Źródło: *Aktywność ekonomiczna Polski. IV kwartał 2011*, GUS, s. 60-61.

Osoby samozatrudnione częściej są mieszkańcami wsi (tab. 5) niż miast. Wynika to ze znacznie mniejszej liczby przedsiębiorstw, które mogłyby zatrudnić większą liczbę pracowników (tak jak to się dzieje w miastach). Zwłaszcza na początku badanego okresu ta dysproporcja jest duża i oznacza, że w 2007 r. liczba samozatrudnionych mieszkańców miasta stanowiła 70,71% liczby samozatrudnionych mieszkańców wsi. Natomiast w roku 2011 różnica ta uległa znacznemu zmniejszeniu, co oznacza, że liczba samozatrudnionych mieszkańców miasta stanowiła 82,10% samozatrudnionych mieszkańców wsi. Dynamika zmian jest niewielka w obu grupach, jednak w przypadku wsi obserwujemy niewielki spadek, a w przypadku miast – niewielki wzrost. Przemiany te wynikają między innymi z tego, że samozatrudnienie jest coraz bardziej znane i akceptowane na bardziej konserwatywnej wsi, która wol-

niej przystosowuje się do nowych rozwiązań i form działalności. A ponadto w niepewnej sytuacji gospodarczej, wynikającej z przedłużającego się kryzysu, mieszkańcy wsi są zmuszeni do wykazania inicjatywy i przedsiębiorczości, aby zapewnić sobie byt.

Tabela 6. Samozatrudnieni w wybranych sekcjach PKD w miastach i na wsi w 2011 r. (w tys.)

	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	Przetwórstwo przemysłowe	Budownictwo	Handel, naprawa pojazdów samochodowych	Transport i gospodarka magazynowa	Edukacja	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna
Miasto	95	118	175	352	97	30	65
Wieś	1174	63	116	151	45	6	17

Źródło: *Aktywność ekonomiczna Polski. IV kwartał 2011*, GUS, s. 66.

Analizując rozkład samozatrudnienia w najczęściej wybieranych sekcjach działalności, widzimy, że mieszkańcy miast wybierają na ogół inne sekcje niż mieszkańcy wsi (zob. tab. 6). Wśród samozatrudnionych mieszkańców miast najbardziej popularny jest handel i naprawa pojazdów samochodowych, natomiast wśród samozatrudnionych mieszkańców wsi najczęściej wybierane jest rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybołówstwo.

Tabela 7. Samozatrudnienie według płci i wykształcenia w 2011 r. (w tys.)

	Wyższe	Policealne i średnie zawodowe	Średnie ogólnokształcące	Zasadnicze zawodowe	Gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe
Ogółem	625	888	212	1011	310
Kobiety	238	320	99	281	103
Mężczyźni	387	568	112	729	207

Źródło: *Aktywność ekonomiczna Polski. IV kwartał 2011*, GUS, s. 67.

Wśród samozatrudnionych kobiet najwięcej jest osób z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym, natomiast samozatrudnieni mężczyźni najczęściej mają wykształcenie zasadnicze zawodowe (tab. 7). W dalszej kolejności w przypadku kobiet mamy wykształcenie zasadnicze zawodowe, wyższe, gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe oraz średnie ogólnokształcące. Z kolei w przypadku mężczyzn kolejność ta jest nieco inna, mianowicie na drugim miejscu jest wykształ-

cenie policealne i średnie zawodowe, następnie wyższe, gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe oraz średnie ogólnokształcące.

Powyższe informacje pozwalają na stwierdzenie, że grupa osób decydujących się na prowadzenie działalności na własny rachunek jest bardzo zróżnicowana zarówno demograficznie, społecznie, jak i ekonomicznie. A zatem taki rodzaj zatrudnienia stanowi realną alternatywę dla pozostałych form zatrudnienia.

4. Zależność między samozatrudnieniem a stanem koniunktury w Polsce w latach 2007-2011

W czasie gdy w wielu rozwiniętych krajach na świecie występował kryzys finansowy, łączący się w Europie w kryzys zadłużeniowy, w Polsce również zaobserwowano pogorszenie koniunktury. Jednak w naszym kraju kryzys nie wystąpił, natomiast – jak pokazują dane przedstawione w tab. 8 – zaobserwowano wyraźne spowolnienie w polskiej gospodarce. Za rok początkowy kryzysu uznano 2007 i dlatego dane zawarte w tab. 8 dotyczą roku 2007 oraz lat kolejnych.

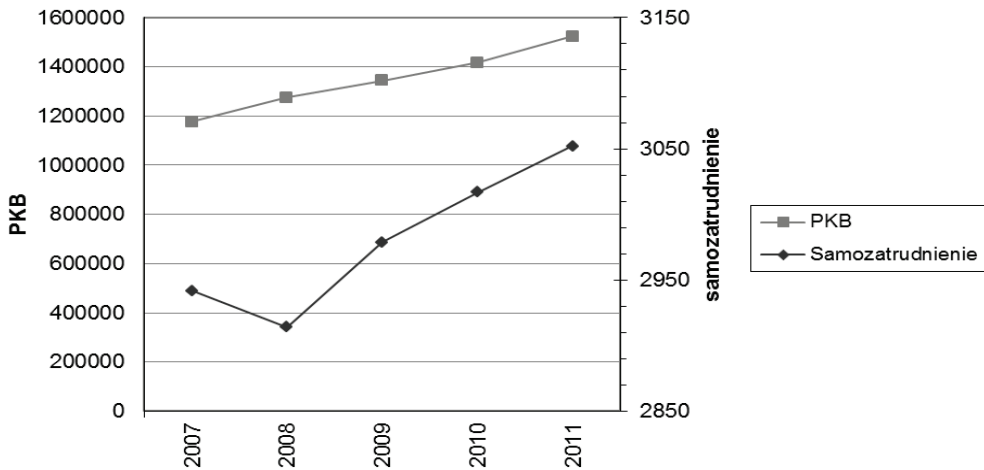
Tabela 8. PKB (w mln zł) i wielkość samozatrudnienia (w tys.) w latach 2007-2011

Wyszczególnienie	2007	2008	2009	2010	2011
PKB	1 176 736,7	1 275 508,3	1 344 505,1	1 416 585,3	1 523 245,3
Dynamika zmian PKB	100	108,4	105,4	105,35	107,53
Samozatrudnienie	2942	2914	2979	3017	3052
Dynamika zmian samozatrudnienia	100	99,5	102,23	101,3	101,16

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Rysunek 2 pokazuje wzajemne kształtowanie się wielkości samozatrudnienia i PKB (ujęcie nominalne – wystarczające do zobrazowania tendencji; ujęcie realne wykazuje tendencję podobną, choć mniej dynamiczną) w okresie spowolnienia gospodarczego. Wzrost PKB, choć niewielki, w badanym okresie jest raczej systematyczny. Natomiast wielkość samozatrudnienia wydaje się słabo powiązana z tendencją zaobserwowaną w przypadku PKB, gdyż mamy tu najpierw wyraźny spadek, a potem intensywny wzrost. Dynamika zmian potwierdza te obserwacje.

W okresie spowolnienia gospodarczego, czyli począwszy od roku 2007, można zauważyć, że w początkowej fazie nastąpił spadek samozatrudnienia, co można tłumaczyć efektem opóźnienia reakcji rynku pracy na zmianę koniunktury gospodarczej. Można zatem wysnuć wniosek, że taka forma zatrudnienia w trudnej sytuacji gospodarczej była w badanym okresie dość powszechna, a nawet dynamicznie się zwiększała liczba osób decydujących się na taką formę świadczenia pracy. Prawdopodobnie wynika to z faktu, że pogarszająca się sytuacja na rynku pracy, zmniejsza-

Rys. 2. PKB i samozatrudnienie w Polsce w latach 2007-2011

Źródło: opracowanie własne.

jąca się liczba ofert pracy, zmusiła osoby tracące pracę do poszukiwania alternatywnych form zatrudnienia, a niewątpliwie praca na własny rachunek może być jedyną dostępną dla nich formą aktywności na rynku pracy.

5. Podsumowanie

Samozatrudnienie stało się wyzwaniem i koniecznością dla osób tracących dotychczasową pozycję zawodową. Równocześnie jest postrzegane jako przejaw przedsiębiorczości, która w ostatnich latach nabrała w Polsce szczególnego znaczenia. Sytuacja na rynku pracy jest niestabilna, a trwałe niedopasowanie między popytem na pracę i podażą pracy stało się stałą cechą tego rynku.

Konieczność reakcji na dynamicznie zmieniającą się sytuację gospodarczą wymusza stosowanie rozwiązań całościowych, mających na celu uelastyczenie rynku pracy i lepsze przystosowanie go do potrzeb gospodarki. Samozatrudnienie wpisuje się zatem w nurt rozwiązań deregulujących rynek pracy, takich jak nietypowe formy zatrudnienia.

Analiza informacji statystycznych dotyczących samozatrudnienia w Polsce pokazuje, że ten rodzaj świadczenia pracy dotyczy prawie 1/5 wszystkich osób zatrudnionych. Oznacza to, że nie jest to marginalna forma zatrudnienia, ale dość często wybierany rodzaj aktywności zawodowej. Motywy podejmowania pracy na własny rachunek są różnorodne i mniej lub bardziej dobrowolne, co zostało opisane w artykule. Także nie w każdym zawodzie samozatrudnienie się sprawdza i jest możliwe i popularne, jednak niewątpliwie stanowi istotną alternatywę dla innych form zatrudnienia.

Odnosząc się do hipotezy badawczej postawionej we wstępie, można śmiało stwierdzić, że samozatrudnienie jest formą zatrudnienia mogącą stanowić realną alternatywę dla innych form zatrudnienia, szczególnie w okresie spowolnienia gospodarczego w Polsce. Świadczy o tym fakt, że jest to forma zatrudnienia współistniejąca z innymi rodzajami świadczenia pracy, zatem jest częścią polityki rynku pracy i stanowi jedną z propozycji dla osób aktywnych zawodowo.

Literatura

- Aktywność ekonomiczna Polski. IV kwartał 2011*, GUS, Warszawa 2012.
- Bednarski M., *Przesłanki rozwoju małych firm*, [w:] *Praca na własny rachunek – determinanty i implikacje*, red. E. Kryńska, IPiSS, Warszawa 2007.
- Duraj T., *Prawna perspektywa pracy na własny rachunek*, [w:] *Praca na własny rachunek – determinanty i implikacje*, red. E. Kryńska, IPiSS, Warszawa 2007.
- Przepisy wprowadzające ustawę o swobodzie działalności gospodarczej, 16 listopada 2006 r., DzU nr 173, poz. 1808.
- Olszewska M., *Pracujący na własny rachunek wobec ubezpieczeń społecznych*, [w:] *Praca na własny rachunek – determinanty i implikacje*, red. E. Kryńska, IPiSS, Warszawa 2007.
- Szanciło T., *Przedsiębiorca w prawie polskim*, „Przegląd Prawa Handlowego” 2005, nr 3.
- Ustawa o Państwowej Inspekcji Pracy, 13 kwietnia 2007 r., DzU nr 89, poz. 589.
- www.biznes-firma.pl/Kryzys_a_zatrudnienie_/samozatrudnienie1.html.
- www.biznes-firma.pl/Samozatrudnienie_kontra_prawo_pracy,17463.html.
- www.biznes-firma.pl/Samozatrudnienie,16753.html.

SELF-EMPLOYMENT DURING THE ECONOMIC SLOWDOWN IN POLAND

Summary: Self-employment is an alternative form of employment that belongs to the so-called atypical forms of employment benefits. It is for people who are not able to find employment or are unable to accept available jobs, with their professional aspirations. This is a particularly attractive way of functioning and earning during the economic downturn. The article presents the most important rules and concepts of self-employment in Poland, the advantages and disadvantages of this form of employment, as well as the status and dynamics. The statistical data allowed for the analysis of the phenomenon and checking how developed a number of self-employed during the economic slowdown.

Keywords: self-employment, economic slowdown, form of employment.